

ג'מיל רשאד סנדוקה ואח'
על ידי ב"כ עוה"ד אן סוצ'יו מהאגודה לזכויות האזרח בישראל
טל': 02-6521218 ; 073-7013236 ; פקס': 02-6521219

העותרים

נגד

1. הרשות הממשלתית למים ולביוב
2. שר התשתיות הלאומיות, האנרגיה והמים
ע"י פרקליטות המדינה, משרד המשפטים ירושלים
טל': 02-6466588/90 ; פקס': 02-6467011
3. חברת הגיחון בע"מ
ע"י ב"כ עוה"ד י. קרמר ו/או א. ברנט
טל': 02-6234258 ; פקס': 02-6255493
4. עיריית ירושלים
ע"י שירה לוי מהלשכה המשפטית של עיריית ירושלים
טל': 02-6296377 ; פקס': 02-6297330

המשיבים

הודעה מעדכנת מטעם המשיבים 2-1

1. בהתאם להחלטת בית המשפט הנכבד מיום 23.6.16, ולבקשה לשינוי מועד הגשה, מתכבדים המשיבים 2-1 (להלן: "המשיבים") להגיש הודעה מעדכנת מטעמם, כדלהלן.
2. כזכור, עניינה של העתירה בהספקת המים לתושבי השכונות ראס ח'מיס, ראס שחאדה, שכונת השלום ומחנה הפליטים שועפט, הנמצאות מצדה המזרחי של גדר הפרדה (להלן: "שכונות התפר").
3. כפי שצוין בתגובות ובהודעות קודמות – הואיל ומדובר בבנייה שלא כדין, ולנוכח הוראתו המפורשת של סעיף 157א לחוק התכנון והבניה, התשכ"ה-1965 (להלן: "חוק התכנון והבניה"), חל איסור לחבר מבנים אלה למים.
4. לנוכח המגבלות המשפטיות והפיזיות הקיימות במקום, המתווה שהוצג על ידי המשיבים לשיפור הספקת המים לתושבי שכונות התפר הוא שדרוג חלקי של תשתיות הצנרת הראשית, באופן שיגביר את נפח המים המוזרמים לשכונות התפר ואת לחץ המים בצנרת, וכפועל יוצא מכך, ישפר את עמידותה בעומס של המערכת עבור המחוברים לה כדין, וכן את נגישותם של התושבים בכלל למים. עוד הוצע לפי המתווה, כי לאורך הצינורות החדשים בשכונה יותקנו מראש נקודות מהן ניתן יהיה לצרוך מים, וזאת על מנת להבטיח נגישות סבירה מחד גיסא, ושמירה על התשתיות מפני התחברויות פיראטיות אשר גורמות לצנרת נזק ועלולות אף לפגוע באיכות המים הזורמים בה, מאידך גיסא.

הובהר, כי המודל אינו כולל את הספקת המים (כפי שנעשה במצב רגיל) בצינור של חברת הגיחון ישירות לדירות התושבים, בשים לב לאיסור הסטוטורי המפורש ביחס להספקת מים לבתים שנבנו שלא כדין. פתרון זה גם אינו כולל את שדרוג הצינורות הפיראטיים, שניקבו את הצינור הראשי והובילו מים ישירות לבתים, אף זאת בשים לב לאותו איסור שבחוק.

לצד זאת, הדגישו המשיבים, כי לצד המתווה לשיפור הנגישות למים קיימת חובת תשלום עבור המים ויש להביא לגביית תשלום בגין המים הנצרכים. מה גם, ששדרוג התשתיות יביא להגדלת הצריכה ללא תמורה, וככל שלא תהא אפשרות אפקטיבית לגבות תשלום בגין מים אלה – יהיה קושי רב לקדם פתרון בר קיימא לאורך זמן. מעבר לכך, ברי כי אין מקום לאפשר מצב שבו דווקא מי שגר במבנה שנבנה מלכתחילה באופן בלתי חוקי, הוא שיהיה זכאי לקבלת מים בחינם (ראו הערת כבוד המשנה לנשיאה רובינשטיין בפסקה ג' להחלטה מיום 18.2.16).

המשיבים הבהירו, כי הגם שהמתווה המתגבש אינו הפתרון האידיאלי להספקת מים לתושבי שכונות התפר, הרי שמדובר במבנים שנבנו שלא כדין וקיימת הוראת חוק מפורשת האוסרת הספקת מים לבתים אלה. לפיכך, מדובר בפתרון שהוא בבחינת פתרון אפשרי במגבלות הפיזיות והמשפטיות הקיימות, שהרי בנסיבות האמורות במקרה שלפנינו, יש להבטיח נגישות למים, אך החובה היא להבטיח נגישות סבירה למקורות מים ברמה מינימאלית (ראו והשוו בג"ץ 9535/06 אבו מסאעד נ' נציב המים (פורסם באר"ש 5.6.11)).

5. החובה לקדם גם את סוגיית התשלום מצאה ביטויה גם בהחלטת בית המשפט הנכבד מיום 19.1.15. לאחר דיון בעתירה קבע בית המשפט הנכבד, כי מאחר שאין דרך לפתרון ענין המים באבחה אחת, "מה שניתן לעשות הוא, מחד גיסא, תחילה ללא שיהוי הפעלת הפתרון המוצע לעת הזאת על ידי המדינה, קרי שדרוג קוים ראשיים; ומאידך גיסא הסדרי תשלום על ידי התושבים, ולו ברף הנמוך שמציבה המדינה, ואף זאת בהקדם". במקביל, הנחתה ההחלטה, לפתוח ברישום הנהנים ממים, כדי שניתן יהיה לגבות ולהוציא את ההסדר המוצע מן הכוח אל הפועל, על מנת שניתן יהיה לתת מענה לצורך בנגישות במים. בהחלטה מיום 3.5.15 חזר בית המשפט הנכבד וקבע כי "החלטתנו מיום 19.1.15 בעינה".

שדרוג הקווים הראשיים

6. כאמור בהודעותיהם הקודמות של המשיבים, פועלים המשיבים לקידום המתווה עליו הוצהר, לשדרוג ארבעה קווי מים ראשיים. שדרוג הקווים הראשיים על-פי המתווה המוצע יגביר את נפח המים המוזרמים לשכונות התפר ואת לחץ המים בצנרת, וכפועל יוצא מכך, ישפר את היכולת של המערכת להמשיך להעביר מים לשכונות עבור המחוזרים לה כדין, וכן ישפר את נגישותם של כלל התושבים למים.

7. העבודות לשדרוג ארבעת הקווים הראשיים נמצאות בעיצומן.
8. מהרשות הממשלתית למים ולביוב נמסר סטאטוס העבודות לשדרוג ארבעת הקווים הראשיים, כדלקמן:
- א. הקו שמחוץ לגדר ההפרדה – הקו הונח. השלמת החיבור צפויה להתבצע לאחר חג הקורבן, החל בימים אלה. להערכת גורמי המקצוע ברשות המים, ניתן יהיה להזרים בו מים בתחילת חודש אוקטובר והוא צפוי להגביר את לחץ המים לאזור.
- ב. הקו בשכונת ראס ח'מיס עליון – הונח כולו, אך טרם חובר. לגבי קו זה מתנהלים מגעים בין נציגי רשות המים ונציגי העותרים שמטרתם לקדם בקו זה פיילוט בהיבט הגבייה, מתוך כוונה כי הפיילוט ייושם בהמשך גם לגבי הקווים שיונחו בראס שחאדה וראס ח'מיס תחתון (לגביהם יפורט להלן בסעיף זה). יצוין, כי בתקופה האחרונה התבצעו לגבי קו זה במקביל גם בדיקות משפטיות והנדסיות בהקשר דנן. הכוונה היא לפעול, ככל הניתן בשיתוף פעולה עם התושבים, לשם הספקה משופרת של מים בקו החדש לאזור, הנעשית בד בבד עם הסדרת מנגנון מדידה ותשלום עבור המים שנצרכים.
- ג. הקו בשכונת ראס שחאדה – התקבלו אישורי חפירה, והעבודה לצורך הנחת הקו נמצאת בעיצומה.
- ד. הקו בשכונת ראס ח'מיס תחתון – טרם ניתן אישור לתחילת עבודה, מאחר שלפי התיאום עם משטרת ישראל נדרש לסיים תחילה את הקו בראס שחאדה.
9. בנוסף, וכפי שכבר הובהר בהודעה הקודמת, נבחנת אפשרות לפריסה מוגבלת של מספר קווי תשתית עורקיים נוספים באזור, מעבר לארבעת הקווים הראשיים שלגביהם פורט לעיל, וזאת על מנת לשפר את הנגישות למים מעבר לפעולות שפורטו מעלה. כל זאת, בכפוף למגבלות (בין היתר) מכוח סעיף 157א לחוק התכנון והבניה, וכן בשים לב לאופן התקדמות הפיילוט.

מישור הגבייה

10. בהמשך לאמור בסעיף 8 לעיל נציין, כי בימים 19.6.16 ו-16.8.16 התקיימו ישיבות בין רשות המים לנציגי העותרים, ובראשונה גם בהשתתפות נציגי המשיבים הנוספים. במסגרת הפגישות נדונו ענייני ההספקה והחיוב.
11. העותרים והמשיבים טרם הגיעו להסכמה לגבי פתרון במישור הגבייה, ונמשכות הבדיקות לגבי פתרונות אפשריים לסוגייה זו במישור ההנדסי והמשפטי, במטרה לנסות לגשר על הפערים ולהביא לבניית מודל בעל היתכנות של חיוב וגבייה עבור המים שנצרכים בשכונות, שהוא

למיטב הבנת המשיבים אינטרס משותף של המשיבים ושל העותרים. זאת, בשים לב למגבלות החוקיות – מחד, ולמימוש עקרון הנגישות – מאידך, שעליהם עמדנו בהרחבה לעיל. בהקשר זה, נציין, כי שיפור רמת הנגישות והגברת כמות המים המוזרמים לאזור יגדילו את הצורך בגיבוש מודל חיוב וגבייה עבור מים הנצרכים (שחובת התשלום לגביהם מובנת מאליה ונראה על פניו שגם אינה שנויה במחלוקת), ולצד זאת, יש בהם כדי לשפר את ההיתכנות להגעה למנגנון מוסכם של גביית תשלום בגין צריכת המים. בתקופה שחלפה מאז העדכון האחרון התקיימו מספר דיונים בנושא, לרבות מספר מפגשים של נציגי רשות המים עם באי כוח העותרים, ואף סיור עימם בשטח השכונות.

12. ככל שבית המשפט הנכבד יראה זאת לנכון, מוצע לאפשר למשיבים לשוב ולעדכן בדבר ההתפתחויות בכלל המישורים שהוזכרו, תוך 90 ימים.

13. האמור בהודעה זו, נתמך בתצהירה של הגב' תמי שור, מנהלת חטיבת ההסדרה ברשות הממשלתית למים ולביוב.

היום, י' באלול תשע"ו

13 בספטמבר 2016

יונתן ברמן, עו"ד
סגן בכיר בפרקליטות המדינה

שרון רוטשנקר, עו"ד
ממונה על ענייני בג"צים
בפרקליטות המדינה